

Notă. Proiectul acestui *Program managerial* a fost supus discuției în ICCV și înaintat conducerii INCE și Secției de științe economice, juridice și sociologie a Academiei Române.

Program managerial

Prof. Dr. Cătălin Zamfir, m.c.a.

Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV), creat pe 2 ianuarie 1990, a avut de la început trei direcții de cercetare, distincte, dar complementare:

1. Calitatea vieții, standard de viață, stiluri de viață.
2. Problemele societății românești și strategii/ programe de intervenție: societatea românească în tranziție, sărăcie, situația social-economică a populației de romi, copiii.
3. Politicile sociale.

Științele sociale, spre deosebire de științele ,universalului', au o dublă misiune:

- Cercetare teoretică a socialului
- Cercetarea societății românești.

Alături de cercetarea teoretică și metodologică, centrarea pe cercetarea științifică a societății românești a fost o prioritate a Institutului, cu următoarele obiective:

- Producerea de informații noi despre societatea românească
- Analiza problemelor cu care societatea românească se confruntă
- Evaluarea politicilor sociale și investigarea alternativelor.

Analiza societății românești va trebui pusă în continuare într-un context larg, european și internațional.

Această concepție strategică va orienta întreaga activitate a ICCV și în următorii 4 ani.

Situația actuală a ICCV

Puncte tari

1. **Tematica abordată** de către Institut poate fi estimată a fi de importanță semnificativă atât pentru știință, cât și pentru societatea noastră.
2. Atât **calitatea**, cât și **volumul publicațiilor**, ICCV prezintă o performanță științifică apreciată a fi foarte bună.
3. Calitatea cercetărilor este confirmată prin angajarea în teme de importanță științifică și socială, **publicațiile în reviste și edituri de prestigiu**, recunoaștere publică.
4. Organizarea ICCV bazată pe programe/ proiecte flexibile s-a dovedit a fi un succes, un punct tare al Institutului, iar nu pe secții decise ierarhic și rigide.

5. Rolul important al *Adunării generale* (desfășurată lunar) și *Consiliului științific*.
6. **Nivelul de motivare** a performanțelor științifice a cercetătorilor poate fi estimată a fi ridicat, deși diferențe pot fi înregistrate.
7. Se poate considera că în ICCV s-a instaurat **o atmosferă care încurajează inițiativele și performanțele**.
8. **Selectarea personalului** s-a dovedit a fi fost bună. Angajarea masivă a tinerilor, cu grija pentru calitatea acestora, a asigurat ca generația ‚medie’ de cercetători să fie un succes al Institutului.
9. Publicarea de *rapoarte*, pe teme de interes social vital, într-un stil de largă circulație, a consolidat prestigiul Institutului.
10. Membrii ICCV **participă la multe programe internaționale și naționale** de cercetare, obținând granturi/ contracte importante, compensându-se astfel parțial deficitul de finanțare a cercetării de plan a ICCV.
11. ICCV a inițiat programe de cercetare pe problemele vitale ale societății românești.
12. Se poate considera că **stilul de conducere bazat pe încurajarea de programe de cercetare realizate de colective coagulate nu prin mijloace de autoritate, ci ‚organic’, colegial**, a fost un factor de stimulare a inițiativei, instaurarea unei atmosfere colegiale. Stilul de conducere non-coercitiv s-a dovedit o opțiune corectă.
13. Se poate estima că **nivelul de conflictualitate** din Institut a fost, în cei 21 de ani de existență, foarte scăzut. Filozofia de organizare a evitat în mare măsură sursele instituționale de conflict.
14. ICCV este un institut **tânăr**. 37 dintre cei 46 cercetători ai Institutului sunt sub 45 ani. În ultimii ani s-a format un larg segment de tineri care au ajuns la o maturitate științifică deplină, fapt confirmat de actualul concurs de promovare: 4 cercetători CPI și 6 CPII, toți tineri.
15. Deși ICCV a încurajat mobilitatea personalului, este un fapt pozitiv că majoritatea cercetătorilor de calitate sunt motivați să rămână în Institut.

Se poate considera, în concluzie, că ICCV a devenit *un institut de prestigiu* al Academiei.

Puncte nevralgice

1. Dacă comunicarea în cadrul colectivelor este bună, **comunicarea ,între colective', la nivelul Institutului** nu este la nivelul necesar.
2. **Comunicarea externă'**. Dacă **Rapoartele** produse de Institut au avut un efect puternic, putându-se considera a reprezenta unul dintre succesele Institutului, putem remarca două probleme:
 - a. Nu s-a cristalizat încă un **stil de comunicare a rezultatelor cercetărilor dincolo de comunitatea academică restrânsă**.
 - b. Nu s-au identificat și fructificat toate **mecanismele de comunicare în exterior**
 - c. Există relativ puțini cercetători angajați în comunicarea în exterior, cei mai mulți se restrâng la producerea de materiale de interes strict academic sau pentru beneficiarii prin contracte și granturi.
3. **Tendințe centrifuge**. Există o contribuție inegală a cercetătorilor la realizarea unor programe de importanță națională. Studiile individuale, realizate cu finalitatea publicării în reviste, reprezintă producția standard în sistemul universitar. Institutele de cercetare oferă oportunitatea realizării unor eforturi colective, centrate pe teme de largă importanță științifică și socială.
4. Obținerea de contracte/ granturi este foarte pozitivă. Dar trebuie să remarcăm și unele efecte negative:
 - a. o tendință de limitare a **atenției acordate calității produselor** la nivelul așteptărilor beneficiarilor
 - b. o tendință de **neglijare** a programelor/ proiectelor Institutului
 - c. întâzieri în susținerea tezelor de doctorat.
5. Un mare decalaj între generații: o prăpastie de peste 15 ani între grupul de 60 de ani și peste și restul cercetătorilor sub 45 ani. 80% dintre cercetători sunt tineri, sub 45 ani.
 - * 60 de ani și peste: 7 cercetători
 - * 46-59: 2 cercetători
 - * 45 de ani și sub: 37 cercetători .
6. Dificultăți în creștere de angajare a tinerilor.
7. O abilitate scăzută a conducerii și a colectivelor de cercetare de activizare a celor care manifestă tendințe centrifuge sau de pasivitate.
8. Opțiunea de a acorda o mare libertate și flexibilitate în alegerea temelor de cercetare a fost corectă. Se remarcă însă un deficit de acordare a unei atenții mai mari discuțiilor colective a programelor/ proiectelor propuse.
9. Se pot remarca și tendințe ,centrifuge': unii colegi tind să acorde o atenție marginală contribuției la realizarea proiectelor mari ale Institutului, concentrându-se pe performanțe individuale. Din păcate, acest lucru este stimulat de actualele criterii de evaluare a cercetării științifice.

10. O atenție insuficientă evaluării în Institut a produselor cercetării.

Obiective manageriale

Opțiune de principiu. Mandatul managerial trebuie să exprime punctul de vedere al organizatorului: Academia. Formularea sa trebuie realizată însă și printr-un proces de **democrație internă**: participarea membrilor Institutului.

În consecință, proiectul Mandatului managerial a fost supus discuției Institutului și propunerile făcute sunt incluse în forma finală.

1. Tematica institutului va fi organizată, în continuare, pe trei direcții principale de cercetare, definitorii pentru profilul Institutului:

- Calitatea vieții, standard de viață, stiluri de viață.
- Problemele societății românești și strategii/ programe de intervenție: societatea românească în tranziție, sărăcie, situația social-economică a populației de romi, copiii.
- Politicile sociale.

2. O atenție specială va fi acordată creșterii contribuției ICCV la procesul de dezvoltare a societății românești, la identificarea și soluționarea problemelor societății românești, la elaborarea politicilor sociale.

3. O atenție mai mare identificării unor resurse suplimentare, internaționale și naționale, de finanțare a cercetării. În mod special se vor face eforturi suplimentare de atragere de fonduri europene nerambursabile pentru cercetare, ICCV având calitatea de partener în proiecte structurale.

4. Se va menține organizarea institutului nu pe secții, ci pe programe/ proiecte de cercetare, opțiune care s-a dovedit de succes.

5. Colectivele de cercetare se vor organiza în continuare printr-un proces organic de coagulare ,de jos', în funcție de capacitatea și preferințele cercetătorilor, cu discutarea și aprobarea finală de către conducerea Institutului.

6. Se va întări rolul *Adunării generale a cercetătorilor* și a *Consiliului științific*; activizarea tuturor membrilor ICCV la realizarea obiectivelor Institutului.

7. Organizarea mai bună a colectivelor responsabile de realizarea proiectelor instituționale ale ICCV (reviste, site, comunicare etc).

8. Se va definitiva *harta domeniilor de competență* a Institutului și încadrarea cercetătorilor în aceste domenii de competență. Complementar cu concentrarea pe programele/

proiectele de cercetare, cercetătorii vor fi stimulați să-și crească competența în domeniile de competență alese.

9. Cercetarea va fi realizată pe programe/ proiecte desfășurate de regulă pe durată de 1-2 ani, posibil și pe perioade mai scurte; doar în mod excepțional pe durate mai mari de 2 ani.

10. În funcție de nevoi/ solicitări/ oportunități planul de cercetare al ICCV poate fi modificat pe parcurs și completat cu noi proiecte/ programe.

11. Creșterea gradului de elaborare a proiectelor/ programelor de cercetare, înainte de adoptarea lor în planul de activitate.

12. O atenție specială va fi acordată programelor instituționale ale Institutului, prin creșterea calității lor și a vizibilității naționale și internaționale:

- Celor 2 reviste ale Institutului: *Calitatea vieții. Revistă de politică socială* și *Revista on line Inovația socială*.
- Revistei Asociației Române de Sociologie *Sociologie românească*, realizată în parteneriat de către ICCV cu ARS.
- Publicării *Rapoartelor* și identificarea de noi modalități de comunicare a rezultatelor cercetării cu comunitatea românească
- Situl ICCV.

13. O creștere mai mare a responsabilității colectivelor de cercetare și a conducerii ICCV în centrarea mai bună a temelor individuale pe direcțiile de cercetare ale Institutului.

14. O atenție specială va fi acordată difuzării în comunitatea științifică românească și internațională a rezultatelor cercetării din ICCV. Creșterea colaborării cu institutele și unitățile de cercetare naționale și internaționale; în mod special cu institutele din INCE și, mai general, cu institutele din Academie.

15. O atenție specială va fi acordată relațiilor cu instituțiile publice românești, naționale și locale.

16. O atenție mai mare va fi acordată stimulării comunicării interne în cadrul Institutului.

17. Susținerea participării la întâlnirile internaționale. Se va explora posibilitatea instituirii unui fond special cu această destinație, prin mărirea cu 2% a regiei contractelor.

18. O atenție specială va fi acordată atragerii studenților, mai ales de la masterat și doctorat, la programele ICCV pentru a putea realiza o selecție bună a tinerilor.

19. Organizarea, prin colaborare cu Institutul de sociologie și alte institute ale Academiei, a unui program de doctorat și a unui program post-doctoral.

După aprobarea Mandatului managerial de către Secția de științe economice, juridice și sociologie a Academiei, acesta va deveni *Carta ICCV* pe următorii 4 ani. El va fi publicat pe situl ICCV și în revistele Institutului.